

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram:

Høst 2021

Barnehagelærer deltid, bachelor

Åpen

Forfattere: Ingvild Dybing og Ellinor Furu

Kandidatnummer: 3208 og 3210

Ingvild Dybing *Ellinor Furu*
.....
signatur forfattere

Veileder: Marianne Ree

Fagansvarlig: Sara Esmaeli

Tittel: Hva er sentralt for en trygg tilvenning ved oppstart i barnehagen?

Engelsk tittel: What is essential for safe adaptation when starting in kindergarten?

Emneord:
trygg tilvenning, trygg tilknytning
foreldresamarbeid, mentalisering

Side tall: 27 (12 546 antall ord)
.....
+ Vedlegg/annet: 35
.....

Stavanger, 30/12 - 2021
.....
dato/år

Sammendrag

I denne oppgaven har vi sett på hva pedagogiske ledere ser på som sentralt for at alle barn skal oppleve en trygg oppstart i barnehagen. Vi har brukt kvalitativt intervju som metode, for å få innblikk i hva pedagogiske ledere som arbeider på småbarnsavdeling ser på som viktig for å gi alle barn en opplevelse av trygg tilvenning. Vi fant at en helhetlig relasjonell forståelse, med fokus på foreldresamarbeid, å se barnet innenfra og å være emosjonelt tilstede ble sett på som sentrale faktorer i en trygg tilvenning. Disse faktorene har derfor vært viktige fokusområder gjennom oppgaven. Videre har vi også sett på pedagogiske og praktiske rammer som kontaktperson, praktiske oppgaver og faglig arbeid i personalgruppen som også spiller inn på tilvenningsperioden.

Forord

Vi vil i anledning denne oppgaven takke førstelektor Monika Anna Röthle for sin inspirerende undervisning omhandlende tilknytning og tilvenning i vårt første år som barnehagelærerstudenter. Hennes kunnskaper og entusiasme for pedagogikk har vært bidragsytende for vårt valg av tema i denne bachelor oppgaven.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Aktualisering av tema og problemstilling	4
1.2 Begrepsavklaring	4
2. Gjennomgang av faglitteratur/teori	5
2.1 Tilknytning	5
2.1.1 Å skape trygg tilknytningsstil	6
2.1.2 Tilknytningsperson vs. kontaktperson	7
2.2 Forstå barnet innenfra	8
2.2.1 Trygg base	8
2.2.2. Trygghets sirkelen	8
2.3 Foreldresamarbeid	9
2.3.1 Foreldreaktiv tilvenning	10
3. Personalsamarbeid	10
4. Metode	11
4.1 Valg av metode/kvalitativt intervju	11
4.2 Valg av informanter og spørsmål	12
4.3 Pålitelighet, etikk, feilkilder og validitet	13
4.4 Tilgang til feltet	14
4.5 Gjennomføring og ferdigstillelse av problemstilling	15
5. Analyse	15
6. Presentasjon av empiri, resultat og drøfting	16
6.1 Kategori 1: Se barnet	16
6.1.1 Fysisk og emosjonell tilgjengelighet	16
6.1.2. Barns perspektiv	20
6.1.3 Balanse mellom fanget og utforskning	22
6.2 Kategori 2: Helhetlig relasjonell forståelse	23
6.2.1 Foreldreaktiv tilvenning	23
6.2.2 Forberedelser/informasjonsdeling	24
6.3 Kategori 3: Pedagogiske forhold	27
6.3.1 Faglige og praktiske rammer	27
6.3.2 Bruk av primærkontakt	28
7. Oppsummering	30
8. Litteraturliste	32
9. Vedlegg	34
Vedlegg 1	34
Vedlegg 2	35

1. Innledning

1.1 Aktualisering av tema og problemstilling

I 2020 gikk 85,4% av 1-2 åringene i Norge i barnehagen. Dette er en økning fra året før og en økning på 2,5 % gjennom de siste fem årene (Statistisk sentralbyrå, 2021). Det er viktig at alle disse barna får oppleve en trygg tilvenningsperiode, og blir trygge på barnehagehverdagen og de som jobber der. Trygghet er grunnmuren for at barn skal gå ut og utforske, leke og lære. Vi tenker derfor det er grunnlaget for alt arbeidet i barnehagen (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad, 2016, s. 54). Dette sier også rammeplanen for barnehagen noe om. Der står det at barnehagen skal legge til rette for en trygg og god tilvenning i samarbeid med foreldrene. Personalet skal gi tett oppfølging slik at barna kan oppleve trygghet til å leke, lære og utforske og oppleve tilhørighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33). Dette ligger til grunn for vårt valg av tema i denne bacheloroppgaven. I tillegg har det gjennom arbeid- og studentliv vokst frem en interesse rundt tilknytningsteori og tilvenning de siste årene. Samtidig har det for en av oss blitt ekstra interessant etter å selv ha opplevd å bli mor. Dette er også et tema som vi ønsker å innhente mer kunnskap rundt før vi skal ut å arbeide som barnehagelærer/pedagogisk ledere.

På bakgrunn av dette ble vår problemstilling: ***“Hva beskriver pedagogiske ledere som sentralt for at alle barn skal oppleve en trygg tilvenning på småbarnsavdeling?”*** Og vi ønsket å se nærmere på spørsmål som: Hva beskriver pedagogiske ledere som sentralt for trygg tilvenning? Hvordan kan personalet legge til rette for at alle barn skal kunne erfare dette i oppstartsfasen i barnehagen? Vi håper at denne oppgaven skal gi oss økt kunnskap og utruste oss i møte med arbeidslivet i barnehagen, samt lære oss mer om hva pedagogiske ledere ser på som essensielt i tilvenningsperioden.

1.2 Begrepsavklaring

Hva er en trygg tilvenning? Vi tenker at en trygg tilvenning bygger på å skape en trygg relasjon mellom barnet og de ansatte, som kan videreutvikles til en trygg tilknytning.

Tilknytning er ifølge Bowlby det emosjonelle båndet som barnet knytter til en person. Dette

formes gjennom samspill, og en trygg tilknytning krever derfor positive erfaringer i samspill med omsorgspersoner (Abrahamsen, 2013, s. 78). Derfor vil en trygg tilvenning i våre øyne være preget av en trygg atmosfære, der barna blir sett og møtt på sine premisser og knytter bånd til de voksne og barnehagen. Det er viktig at de ansatte er trygge voksne som støtter og ivaretar både barna og foreldrene. Tilvenningsperioden handler om å legge til rette for at barna skal bli trygge nok til å kunne leke, lære og utforske når foreldrene etterhvert ikke er tilstede.

2. Gjennomgang av faglitteratur/teori

I denne delen av oppgaven beskriver vi relevant overordnet teori som er aktuell med tanke på problemstillingen, empirien og den videre drøftingen.

2.1 Tilknytning

Moderne tilknytningsteori og tilknytningsrelatert praksis bygger på John Bowlbys utviklingsteori (Abrahamsen, 2015, s. 51). I denne oppgaven har vi tatt utgangspunkt i sekundære kilder som bygger på hans teori. Det første mange tenker på ved tilknytning er at barn er trygge og har gode følelser overfor de rundt seg, men tilknytning handler om mer enn dette. Det handler også om å støtte barn i utforskning og lek og å hjelpe dem med vanskelige følelser (Brandtzæg, et al., 2016, s. 15). For å overleve, er barn født med et behov for å knytte seg til en omsorgsperson. Bowlby definerer tilknytning som de emosjonelle bånd som knytter barnet til sine omsorgspersoner over tid og sted (Abrahamsen, 2013, s. 78). Trygg tilknytning omhandler hvordan mennesker overveier mistillit og tillit til omverden (Kvillo, 2010, s. 44). Tilknytningsteorier beskriver prosessen som fører til disse følelsesmessige båndene til de primære omsorgspersonene, som oftest foreldrene, eller personer som trer inn i deres sted (Abrahamsen, 2015, s.44).

Mary Ainsworth, Bowlbys assistent forsket på barns ulike tilknytningsreaksjoner og var opptatt av forbindelser mellom barns utforskning og tilknytning. Gjennom sin forskning kom hun frem til to typer tilknytningsmønstre, trygg og utrygg. Dette har i senere tid også blitt kalt for tilknytningsstiler. Denne forskningen har siden blitt aktuell når man snakker om samspillet mellom ansatte i barnehagen og barna (Abrahamsen, 2015, s. 67-68). Ainsworths

forskning har vært utgangspunkt for flere teoretikere og forskere, og i vår oppgave bruker vi også sekundære kilder som tar utgangspunkt i denne forskningen.

Barn etablerer en tilknytningsstil i første leveår. Tilknytningsstil er et personlighetstrekk, som i hovedsak er et resultat av kvaliteten på samspillet omsorgsgiveren har skapt med spedbarnet. Tilknytningsstilen støpes i første leveår og styrkes til en grunnmur i løpet av de to og et halvt første leveårene. Barnehageansatte har derfor et stort ansvar for å ivareta barna på en måte som styrker en trygg tilknytning, eller som kan bidra som en motvekt av konsekvenser som kommer av en utrygg tilknytning (Kvello, 2010, s. 44). Om en tilknytningsrelasjon utvikler seg eller ikke, avhenger av hvor tett kontakt barnet har med personen og hvor ofte den voksne har fått muligheten til, og lykkes i å trøste barnet. Hvilken type tilknytning som utvikler seg avhenger i hovedsak av hvordan tilknytningspersonen har oppført seg mot barnet. For eksempel hvor oppmerksom personen har vært på barnets signaler og hvor forutsigbar den voksne har vært i måten å reagere på i samspillet med barnet. For at en relasjon skal utvikles krever det tid, engasjement og kontinuitet i kontakten med personen (Broberg, 2014, s. 61).

2.1.1 Å skape trygg tilknytningsstil

Kvello beskriver fire vesentlige dimensjoner for å skape en trygg tilknytningsstil. Den første er mentalisering. Dette handler om å forstå barnet og dets behov, forutsetninger og særtrekk. Det gjør at man tilpasser omsorgen man gir barnet og ikke gir samme omsorg til alle. Mentalisering har også betydning for de tre neste dimensjonene, som er viktige i samspillet mellom barn og omsorgsperson for å sikre at barnet utvikler trygg tilknytning. Den andre dimensjonen er emosjonell tilgjengelighet, som omhandler å kunne leve seg inn i barnets livsverden, dele og bekrefte barnets opplevelser mer enn å gi råd og belære. Videre er sensitivitet en viktig dimensjon. Det handler om at man har en varhet overfor barnet. Dette viser seg ved at man tar utgangspunkt i barnet når man samspiller med det, og ikke bli overkjørende og dominerende i samspillet. Den siste dimensjonen er trøsting av barnet. Den ansatte må tilby trøst når barnet er oppbrakt. Det er vesentlig for å skape trygg tilknytning. At barnet tar imot og søker trøst på en passende måte og i passende situasjoner er også et tegn på at det har en trygg tilknytning. Trøsten må gi barnet en lindrende funksjon for at det skal bidra til å skape en trygg tilknytning (Kvello, 2010, s. 50-51).

Kvello skriver at et barn med en trygg tilknytningsstil kan gjenkjennes for eksempel ved at barnet evner å gi og motta omsorg og støtte, leker med god konsentrasjon og barnet på denne måten får en god sosial, emosjonell og kognitiv utvikling (Kvello, 2010, s. 46). Broberg skriver også om tegn på at et barn har en trygg tilknytningsstil. Han trekker frem at disse barna søker og tar imot trøst, har positive følelser i leveringsituasjonen, da spesielt rettet mot favoritt ansatte og ber om hjelp når barnet trenger det (Broberg, 2014, s. 68).

Dersom et barn har en trygg tilknytning til foreldrene har det ofte en forventning om at pedagogene i barnehagen er voksne som de kan søke hjelp og trøst hos når det trengs. Barn med trygg tilknytning kan ofte ha en vanskelig tilvenning. Dette fordi det blir vanskelig for disse barna å være borte fra den trygge omsorgspersonen over lengre tid på grunn av savn (Broberg, 2014, s. 67 - 68).

2.1.2 Tilknytningsperson vs. kontaktperson

Abrahamsen påpeker viktigheten av å skille mellom tilknytningsperson og primærkontakt/kontaktperson. Dette fordi man kan dele ut en primærkontakt til et barn når det begynner i barnehagen, men en tilknytningsperson for barnet er noe som må bygges opp over tid (Abrahamsen, 2015, s. 155-156). Likevel vil det fra den første dagen være forutsigbart for både barnet og de voksne at en bestemt voksen blir kontaktpersonen til barnet og tar imot og blir kjent med det. Etterhvert bør man introdusere enda en voksen til barnet, for å gjøre det mindre sårbart ved fravær. Man bør også etterhvert være åpen for å kunne bytte kontaktperson hvis for eksempel barnet søker mot en bestemt voksen i barnehagen (Brandtzæg et al., 2016, s. 101). Man kan da gi barnet en kontaktperson som også er en tilknytningsperson. Broberg skriver at barn som oftest har mellom en og fem tilknytningspersoner. Det er noe som ansatte i barnehagen må være klar over, fordi det har betydning for hvor mange man kan forvente at barnet skal kunne knytte seg til i barnehagen. Det vil derfor ikke være realistisk at et barn vil skape tilknytningsrelasjon til mer enn en, eller kanskje to av de ansatte. Det er likevel viktig at barnet føler seg trygg nok til å rette tilknytningsatferd også mot noen av de andre voksne. Dette må barnehagen legge til rette for (Broberg, 2014, s. 65).

2.2 Forstå barnet innenfra

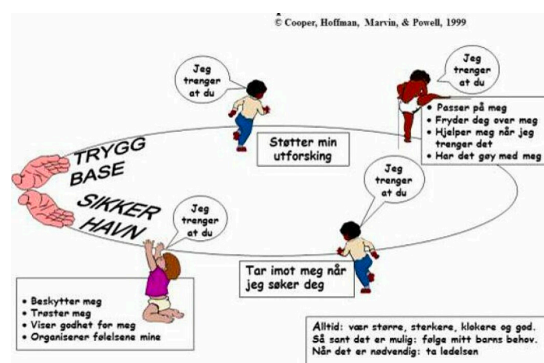
2.2.1 Trygg base

Gjennom sitt arbeid med tilknytningsteorien introduserte også Bowlby begrepet; følelsesmessig tilgjengelighet (Abrahamsen, 2013, s. 78). Han bruker begrepet trygg base som en beskrivelse av en følelsesmessig holdning hos omsorgspersonen, ikke et geografisk sted (Abrahamsen, 2013, s. 80-81). Abrahamsen skriver at: “For å kunne gå ut i verden og undersøke den må barn erfare gjennom gjentatte opplevelser at de alltid kan vende tilbake til den trygge basen for trøst, hjelp og oppmuntring uten å bli avvist” (Abrahamsen, 2015, s. 54). Dette krever en voksen som er følelsesmessig tilgjengelig for barnet og møter det i barnets eget tempo og leser dets uttrykk både språklig og kroppslig. Det kreves gode kvaliteter i samspillet og en følelsesmessig beredskap for å kunne være en trygg base for barnet (Abrahamsen, 2013, s. 80-81). En trygg base må derfor være en person som barnet er trygg på, og det er derfor noe som må bygges opp over tid når et barn begynner i barnehagen. Brandtzæg poengterer at barn trenger emosjonell trygghet, fritt fra indre stress og uro. Denne tryggheten får barna når de blir tatt på alvor, sett og forstått. Å gjøre barna trygge i barnehagen krever derfor at man ser deres uttrykk og initiativ, og hva de trenger og føler. Dette fordi man gjør barna forstått ved å se dem innenfra. Trygghetssirkelen er utviklet som et kart til hjelp for å forstå og se barna på denne måten (Brandtzæg et al., 2016, s. 24).

2.2.2. Trygghetssirkelen

Trygghetssirkelen er bygget på mange år med forskning om tilknytning og viser oss de grunnleggende behovene hos barn og hvordan de henger sammen (Brandtzæg et al., 2016, s.18):

Barnets beskyttelsesbehov og avhengighet, altså tilknytningsbehovet ser man i den nedre delen av sirkelen. Nede til venstre i sirkelen er det en hånd som representerer trygg havn, som er et begrep som beskriver en trygg og nær voksen som kan gi barnet nærhet, trøst og hjelp når det trenger det. Barnet kan for

Figur 1. 1999 Trygghetssirkelen, 2017, av Cooper, hoffman, Marvin, & Powell.

(<https://www.barnehage.no/kronikk-laeringsverkstedet-meninger/trygghetssirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/116255>)

eksempel trengte det når det er lei seg, sliten eller har sine første dager i barnehagen. Det hele koker ned til det grunnleggende behovet for nærhet og bekreftelse, som igjen gir følelsesmessig påfyll (Brandtzæg et al., 2016, s.18).

Øverst i sirkelen ser man barnets utforskertrang og selvstendighet. Behovet for å mestre og erobre verden. Hånden øverst til venstre i sirkelen representerer den voksne som er en trygg base når barnet utforsker. For barnet er det viktig å vite at den voksne er der og passer på når det tar ut i verden, eller bare kryper bort til noen leker (Brandtzæg et al., 2016, s.19)

Trygghetssirkelen tydeliggjør viktigheten og dynamikken mellom selvstendighet og avhengighet. Læring og forskning kan bli nærmest umulig om barnet ikke får følelsesmessig påfyll fra en trygg voksen. Tryggheten strømmer ut fra viten om at det er mulig å vende tilbake til den voksne, samtidig som barnet på en annen side trenger friheten til å utforske (Brandtzæg et al., 2016, s.19).

Når barnet får en opplevelse av at den voksne ser, gleder seg over og forstår, føler barnet seg vel. Trygg tilknytning er avgjørende for barnets vitalitet og utvikling. Hvis barnet har en trygg og omsorgsfull voksen ved sin side, vil det kjenne en lyst til å starte sin egen erobring av verden (Brandtzæg et al., 2016, s. 19).

De tre første leveårene er den emosjonelle utviklingen avgjørende. Barnet skal lære mer om å håndtere og bli bedre kjent med egne følelser, utvikle evnen til å tåle, erfare og uttrykke negative og positive følelser. Barnet skal i tillegg lære seg å skille mellom følelser hos seg selv og hos andre. Dette er grunnsteinen i den sosiale utviklingen og vesentlig i forhold til psykisk helse. Barnet trenger kontakt. I tillegg skal barnet utvikle evnen til å kunne regulere sine egne følelser. Å lære seg å kjenne egne følelser er grunnleggende for vennskap og psykisk helse gjennom livet (Brandtzæg et al., 2016, s.19-20).

2.3 Foreldresamarbeid

Begrepet foreldresamarbeid står sterkt i dagens barnehage, og er nevnt flere ganger i rammeplanen. Samarbeid defineres som en relasjon mellom mennesker som har respekt for hverandres ulikheter, ferdigheter, kunnskaper, egenskaper og holdninger og arbeider mot et felles mål (Barnets beste). Glaser henviser i sin bok til Birthe Ravn som mener at et ideelt

samarbeid avhenger av tillit som er gjensidig, og bygger på felles ansvarsfølelse og beslutningstaking. Oppsummerende omhandler samarbeid om likeverdige forhold (Glaser, 2018, s.67).

Tett samarbeid med foreldre er viktig fordi barnehagen og hjemmet utgjøre helheten i livet til barnehagebarna. Godt samarbeid mellom personalet og foreldre kan ivareta overgangen og helheten. Utviklingen til barnet er i stor grad knyttet til hvorvidt foreldrene har tillit til barnehagen og deres trivsel. Å fremme barnet sin læring og trivsel avhenger av at personalet og foreldrenes samarbeid om de to oppdragelsesarenaene fungerer godt (Drugli & Onsøien, 2010, s.11). Foreldresamarbeid foregår i ulike former. Blant annet gjennom informasjon, foreldremøter, foreldresamtaler, besøksdag og den daglige kontakten i levering og hentesituasjoner (Drugli, 2021, s. 49-56). Dette skal vi gå nærmere inn på i drøftingsdelen.

2.3.1 Foreldreaktiv tilvenning

I 2014 presenterte Belland og Nese en ny form for tilvenning som de valgte å kalle "Jåttå-modellen". Jåttå Barnehage er en stor barnehage med 15 avdelinger og mer enn 200 barn. Fagpersonalet så et behov for endring i den tradisjonelle tilvenningsperioden på tre dager, for at barna skulle føle seg trygge og få en så god start som mulig i tilvenningsfasen. Belland og Nese foreslo fem dager med høy grad av foreldreaktiv deltakelse på avdelingen. I tillegg ble foreldrene bedt om å skrive opp barnet sine favorittsanger, fortellinger, mat og aktiviteter. En foreldreaktiv tilvenning betyr at det de første dagene er foreldrene som har ansvaret for barnet hele dagen. Det vil si at de skifter bleie, legger barna og gir dem mat. På denne måten blir foreldrene bedre kjent med personalet og personalet kan observere foreldrene og barnet i deres relasjon og få nyttig informasjon om barnet. Videre tar kontaktpersonen mer kontakt med barnet de neste dagene og tar gradvis over flere av de daglige gjøremålene som har med barnet å gjøre (Abrahamsen, 2015, s.149-150).

3. Personalsamarbeid

I en barnehage vil det være viktig å holde seg faglig oppdatert og jobbe sammen som personalgruppe gjennom faglige diskusjoner for å skape læring og refleksjon. Brandtzæg mener at den beste måten å skape en reflekterende kultur på er gjennom å være bevisst og aktivt reflektere i fellesskap. Gjøre det til vane å rose hverandre, men også å påpeke

hverandres væremåter gjennom konstruktiv kritikk med søkelys på hva det individuelle barnet trenger. En reflekterende kultur avhenger av at den konstruktive kritikken blir levert med omsorg og varme, og gjennom at kollegaer opplever en gjensidig støtte (Brandtzæg et al., 2016, s.112). Abrahamsen belyser i sin bok forskjellen mellom å lære av noe og om noe. Der det å lære om noe bare krever intellekt og å lære av noe krever både intellekt og følelser og dermed gjør at man får en dypere læring. Dette kan man for eksempel få ved å bruke observasjoner som utgangspunkt for diskusjon og refleksjon. Slike samtaler og refleksjoner vil være viktige i barnehagen for å tenke faglig over hvorfor man gjør som man gjør, og for å skape en sammenheng mellom teori og praksis (Abrahamsen, 2015, s. 109). På denne måten får man også et personal som har de samme kunnskapene og man kan bedre arbeide mot et felles mål.

4. Metode

Metode er et middel og en fremgangsmåte for hvordan man bør gå frem for å tilegne seg ny kunnskap og etterprøve den. Den fungerer som et hjelpemiddel for å samle inn informasjon. I metodelitteraturen skiller man mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Valg av metode avhenger av formålet med undersøkelsen (Dalland, 2021, s. 53-54). Studiet har en hermeneutisk kvalitativ studie. Hermeneutikken kjennetegnes av å se på ulike deler og sette det sammen i en helhet. Dette har også vi gjort i denne oppgaven. Vi har i analysedelen fortolket det som kom frem i empirien og søkt etter mening og en større sammenheng i det de pedagogiske lederne beskrev gjennom drøftingsdelen (Dalland, 2021, s.41-48).

4.1 Valg av metode/kvalitativt intervju

Vi har valgt kvalitativt intervju som metode i denne bacheloroppgaven fordi vi anså det som den mest gunstige måten å innhente informasjon til problemstillingen vår. Det ble naturlig å undersøke erfaringer fra de som arbeider med dette i barnehagene. Siden problemstillingen tar utgangspunkt i den pedagogiske lederens syn på tilvenningen, ville ikke deres meninger kommet til syne for eksempel gjennom observasjon som metode og derfor ikke gitt gode nok svar på spørsmålene våre. I tillegg utelukket vi observasjon som metode fordi intervjuene ble satt i gang senere på høsten. Tilvenningen er en sensitiv periode for barna og vi vurderte derfor at det ikke ville være til barnets beste å forstyrre den i dette tidsrommet. Vi brukte semistrukturert eller mindre strukturert intervju som tok utgangspunkt i en intervjuguide.

Intervjuguiden var rammen for samtalen, men vi stilte ulike oppfølgingsspørsmål og endret noe på rekkefølgen underveis i de ulike intervjuene (Christoffersen & Johannessen, 2018, s. 79). Vi ønsket å bruke denne metoden for å gi informantene større frihet i sine svar og for å få dypere innsikt i deres kunnskaper og erfaringer. På denne måten kunne vi også tilpasse intervjuet til den enkelte informanten og situasjonen, og stille oppfølgingsspørsmål (Christoffersen & Johannessen, 2018, s. 78).

Intervjuet er rettet mot intervjupersonens levde hverdagsliv og deres forhold til sin egen livsverden. Det kvalitative intervju forsøker å forstå verden fra intervjupersonens side og skjer i samtale mellom to personer om et tema som opptar dem begge. Det gir en større dybde og mer følsomhet overfor temaet. Målet med samtalen er ikke bare å utveksle synspunkt om temaet, men å skape mening og forståelse som igjen fører til kunnskap. Metoden legger opp til et jeg-du-forhold og en personlig samtale (Dalland, 2021, s. 55 og s.68). Med kvalitativ menes det at intervjuet tar sikte på å få frem nyanserte beskrivelser av den situasjonen som intervjupersonen befinner seg i. Det er ofte nødvendig å stille utdypende spørsmål for at beskrivelsen skal bli dekkende. Det betyr at du må følge godt med på det som blir sagt, slik at intervjupersonen utfordres til å gi best mulig dekkende beskrivelser og gjennom denne metoden har man mulighet til å få frem mening og opplevelse som ikke lar seg måle eller tallfeste. I dette ligger en viktig kvalitetssikring av intervju (Dalland, 2021, s.55 og s. 71-72).

4.2 Valg av informanter og spørsmål

Vi gjorde et strategisk valg når vi skulle velge informanter. Vi valgte pedagogiske ledere på småbarnsavdeling fordi vi hadde en forventning om at de hadde kunnskap om tematikken. Vi tok også et strategisk valg ved at vi intervjuet en informant som var relativt nyutdannet og en som hadde mer erfaring og hadde jobbet flere år i barnehage. Dette gjorde vi i håp om å innhente informasjon som kunne belyse problemstillingen fra flere sider en hva vi hadde oppnådd hvis vi hadde valgt informanter med lik erfaring. Vi fant informantene gjennom bekjente og vi tok kontakt på tekstmelding for å gi dem mulighet til å tenke seg om før de gav tilbakemelding (Dalland, 2021, s. 79). På denne måten kunne vi forsikre oss og dem om at de visste hva de sa ja til.

Vi gjorde et standardisert intervju med åpne spørsmål. Først skrev vi en intervjuguide som en ramme for intervjuene. Denne tok utgangspunkt i teori og sentrale begrep i forhold til temaet

og problemstillingen vår. Da vi skulle velge ut hvilke spørsmål vi skulle stille i intervjuet, var vi enige om å stille åpne spørsmål slik at vi kunne styre samtalen og justere spørsmålene underveis i den retningen vi ønsket for å innhente relevant informasjon for problemstillingen. Vi ville også ha åpne spørsmål for å gi informantene mulighet til å vise sine fagkunnskaper både teoretisk og praktisk. Siden vi skulle intervjuer for første gang, og denne metoden var ny for oss, opplevde vi en usikkerhet rundt situasjonen og det var utfordrende å stille gode nok spørsmål for å finne den informasjonen vi søkte etter. Det var utfordrende å stille spørsmål som var åpne, men samtidig konkrete nok til å finne svar på problemstillingen vår. Vi brukte derfor god tid på å tenke gjennom formuleringen av spørsmålene. Intervjuguiden vi lagde ble også sendt til veileder, og godkjent på forhånd. Dette var med å sikre at spørsmålene vi stilte var av ønskelig kvalitet (Løkken & Søbstad, 2017, s. 108-109).

4.3 Pålitelighet, etikk, feilkilder og validitet

Pålitelighet og etikk handler om hvorvidt det som kommer frem i en forskning er gjort på en etisk måte og om det som trekkes frem er pålitelig. Derfor er det viktig at man er åpen om hvordan man har gått frem i forskningen og om hvem vi er som tolker og drøfter materialet som innhentes.

Anonymisering og taushetsplikt må ivaretas i forskning. I denne forbindelsen har vi tatt utgangspunkt i samtykkeskjema (se vedlegg 1) utarbeidet av Filiorum, som søkte om tillatelse til å gjennomføre intervju på vegne av bachelorstudentene. Vi forsikret også informantene om anonymisering og taushetsplikt før intervjuene. I etterkant av intervjuene ble også alle opplysninger anonymisert. Vi valgte også å anonymisere kjønn og har derfor valgt å kalle informantene for informant 1 og informant 2. Denne anonymiseringen krevde at vi var nøye når vi gikk gjennom intervjuene og når vi i drøftingsdelen skulle referere til informantene (Dalland, s. 172). For at et intervju skal være gyldig må det være frivillig. Derfor brukte vi et samtykkeskjema som begge informantene måtte skrive under på (Dalland, s. 173). Det ligger som vedlegg på slutten av oppgaven (se vedlegg 1).

I en intervjusituasjon finnes det mange ulike feilkilder. Er spørsmålene og svarene riktig oppfattet? Er svarene notert riktig i transkriberingen? Her kan det oppstå feil. Man kan oppfatte spørsmål og svar på en annen måte enn de er ment, fordi man tolker det som blir sagt ut fra vårt eget ståsted. De utvalg vi tar fra intervjuene er påvirket av vår personlighet, tanker

og forforståelse av temaet og problemstillingen. All forhistorie påvirker tolkning og bearbeiding av dataene og man kan huske feil når man i ettertid skal skrive ut intervjuet (Dalland, s. 63). En annen utfordring kan være å stille gode nok oppfølgingsspørsmål for å sikre at vi får med oss dybden i budskapet som blir gitt. For å sikre validiteten og minimere feilkildene transkriberte vi intervjuene rett etter vi hadde gjennomført dem for å ha det friskt i minnet. Samtidig var vi også to personer tilstede i intervjusituasjonen, en som intervjuet og en som noterte. Ved å være to tilstede under intervjuet og når man transkriberer intervjuet etterpå øker man validiteten, fordi man da er to personer som har hørt det samme (Dalland, s. 63-64).

Vi har gjennom denne metodedelen beskrevet fremgangsmåten for innhenting av informasjonen og hvordan vi har gått frem i valg av informanter og spørsmål. Dette er ett av punktene som Dalland trekker frem som sentralt for å øke validiteten i forskningen. Et annet relevant punkt er å beskrive hvorfor man har valgt temaet og hvem som skriver oppgaven. Dette har vi beskrevet i innledningen vår. Et siste punkt han fremhever er å være transparent om hva man har tenkt å bruke oppgaven til. Vårt mål med denne oppgaven er å bruke den til egen nytte når vi skal ut i arbeidslivet som ferdig utdannede barnehagelærere. Vi vil også stille oppgaven til disposisjon for videre forskning eller undervisning (Dalland, s. 58).

4.4 Tilgang til feltet

For å komme i kontakt med aktuelle informanter kontaktet vi bekjente som jobber i barnehager og spurte om de kjente noen som kunne tenke seg å stille til intervju. Først fikk vi først kontakt med informant 1 som var nyutdannet og sendte en melding med problemstillingen og aktuelle datoer for intervju. Videre ble det informert om at tidspunkt kunne velges fritt de dagene som var satt opp og at det også kunne gjennomføres andre dager hvis ingen av de foreslåtte tidspunktene passet. Etter at vi fikk bekreftet at denne informanten ville stille på intervju, kontaktet vi en annen bekjent, for å høre om vedkommende kjente til en ansatt i sin barnehage som var aktuell for intervju, helst med lenger erfaring. Her fikk vi kontakt med en person som først sa seg villig til å intervjues, men når vi skulle avtale sted og tidspunkt valgte vedkommende og trekke seg. Videre tok vi kontakt med en ny bekjent og fikk positivt svar som førte til at vi kom i kontakt med informant 2.

4.5 Gjennomføring og ferdigstillelse av problemstilling

I forkant av intervjuene ble vi enige om å bytte på hvem som skrev og hvem som intervjuet. På denne måten fikk vi begge oppleve hele intervjuprosessen både skriftlig og muntlig. Vi diskuterte også holdninger og fremtoning og sørget for at samtykkeskjema og intervjuguide var klar til intervjuet.

Når intervjuene var gjennomført og empirien var innhentet bestemte vi oss for å endre problemstillingen på bakgrunn av svarene vi fikk fra informantene. Den første problemstillingen var: “Hva beskriver pedagogiske ledere som sentralt for at alle barn skal oppleve trygg tilknytning ved oppstart i barnehagen?”. Det som var hovedforskjellen på problemstillingene, var at vi byttet ut “oppleve trygg tilknytning” med “oppleve en trygg tilvenning”, da informantene la mer vekt på tilvenningsperioden og å gjøre den trygg, fremfor trygg tilknytning som er en prosess som utvikles over et lengre tidsrom.

5. Analyse

I analysen startet vi vidt ved å lese gjennom empirien i sammenheng. Videre lette vi etter koder som kunne ses i større sammenhenger. Dette gjorde vi ved å gå gjennom empirien flere ganger og markere koder med ulike farger ut fra problemstillingen. Vi lagde en oversikt over kodene etterpå og satte sammen ulike koder som handlet om samme tematikken i større kategorier. Dette ligger til grunnlag for våre valgte kategorier, som tar utgangspunkt i problemstillingen vår: **“Hva beskriver pedagogiske ledere som sentralt for at alle barn skal oppleve en trygg tilvenning på småbarnsavdeling?”**. Disse kategoriene er: Se barnet, helhetlig relasjonell forståelse og pedagogiske forhold.

Koder vi fant til den første kategorien var barns perspektiv og individualitet, gjennom at informantene beskrev at alle barn var forskjellige og at man måtte se an hvert barn når det søkte kontakt og var klart. De beskrev også at man måtte være fysisk og emosjonelt tilgjengelig, sette ord på barns følelser og skape en balanse mellom støtte og utfordring for barna. Alle disse kodene så vi at kunne sees i en større sammenheng og vi valgte derfor å gi den første kategorien navnet: Se barnet.

Kategori to bestod av koder som foreldreaktiv tilvenning, å trygge foreldrene og å bygge tillit, forberedelse og informasjonsdeling og kontinuitet mellom barnehagen og hjem. Disse kodene kom frem i empirien gjennom at informantene beskrev et godt foreldresamarbeid med god informasjon og forberedelse som noe av det viktigste i tilvenningen for at foreldrene skulle bli trygge, som igjen fører til tryggere barn. Vi valgte å kalle denne kategorien: Helhetlig relasjonell forståelse.

Den siste kategorien kom frem av kodene strukturelle forhold, deling av faglig kunnskap mellom ansatte, observasjoner og pedagogisk leders rolle. Bakgrunnen for disse kodene var informantenes beskrivelser av rammene rundt tilvenningen, og hvordan de arbeidet innad i personalgruppen med å øke kompetansen gjennom å ta frem teori i avdelingsmøter og observere hverandre. Denne kategorien gav vi navnet: Pedagogiske forhold.

6. Presentasjon av empiri, resultat og drøfting

I denne delen av oppgaven skal vi ut fra eksempler fra empirien, presentere resultatene vi har kommet frem til i analysen. Deretter vil vi drøfte hver kategori ut fra teori og tidligere forskning. Vi underbygger hver kategori med flere underkategorier.

6.1 Kategori 1: Se barnet

6.1.1 Fysisk og emosjonell tilgjengelighet

Fysisk og emosjonell tilgjengelighet ble trukket frem som viktig for en trygg tilvenning. Både informant 1 og informant 2 sa at de mente det var viktig å være til stede og på gulvet sammen med barna. Informant 1 sa også at det som var viktig var: "Tilstedeværelse, ikke bare at man sitter ved siden av, men at man er påskrudd hele tiden og kan være der for ungene. Barna merker veldig fort hvis vi bare sitter der, men er i andre tanker. Jeg tenker også at å kunne by på seg selv, være til stede og prøve så godt man kan å være føre var og kunne lese situasjonen der og da". Informant 2 beskrev også at man måtte møte barnets følelser i tilvenningen: "Får de en reaksjon må vi sette ord på det. 'Å, du lengter inn igjen til mamma', 'Jeg ser at du ble lei deg?'". Informant 2 beskrev også hvordan de måtte lese barna og hver enkelt situasjon for å kunne møte dem: "Vi ser på blick og hvor langt ut i verden de går før de søker tilbake. Hvem søker de? Hvordan søker de tilbake? Mange av barna som begynner i barnehagen har

ikke språk så vi må tolke kroppsspråk, blikket deres, og hva de gjør når de blir lei seg. Kryper de bort når de er lei seg? Eller kommer de og søker trøst? Vi må se barnet innenfra og hva det trenger.” Informant 2 mente man måtte stille seg selv spørsmålet: “Når er barnet trygt nok til å la seg trøste av en av oss ansatte?”

Informantenes beskrivelser tenker vi kan sees i sammenheng med begrepet følelsesmessig tilgjengelighet som Bowlby introduserte i sitt arbeid med tilknytningsteorien (Abrahamsen, 2015, s. 78). Han beskriver det gjennom begrepet “trygg base”, som er en følelsesmessig holdning. Abrahamsen skriver om denne trygge basen at det omhandler å være følelsesmessig tilgjengelig for barnas kroppsspråk, ha forståelse for barnas følelsesmessige behov, og evne å ta barnas perspektiv. Det er en voksen som er der for barnet, i dets tempo og leser barnets nonverbale signaler. En som avventer barnas behov ved å rette blick og oppmerksomhet på barnet. En som trygger og trøster barnet, men også stimulerer til videre utforskning og lek. Disse samspillskvalitetene og denne følelsesmessige beredskapen ligger til grunn for det Bowlby kaller en trygg base (Abrahamsen, 2013, s. 80-81). Abrahamsen viser til Trevarthens beskrivelser om at en begynnende tilknytning ikke bare trenger nærhet og kroppskontakt, men det avhenger like mye av ansiktsuttrykk, stemmeleie og rytme i samspillet (Abrahamsen, 2015, s. 99). Dette kan sees i sammenheng med det informant 1 sier om at man ikke bare må være fysisk tilstede, men at man må være påskrudd hele tiden. Brandtzæg skriver også at barn trenger emosjonell trygghet, fritt fra indre stress og uro. Denne tryggheten oppstår når barna blir tatt på alvor, sett og forstått. Å gjøre barna trygge i barnehagen krever derfor at man må se på deres uttrykk og initiativ, og hva de trenger og føler. På denne måten hjelper man barna til å bli tryggere gjennom å gjøre dem sett og forstått ved å se dem innenfra.

Trygghetssirkelen er utviklet som et kart til hjelp for å forstå og se barna på denne måten (Brandtzæg et al., 2016, s. 24). At de ansatte i barnehagen er emosjonelt tilstede, og beskriver at de jobber med trygghetssirkelen som utgangspunkt vil derfor slik vi ser det, være avgjørende for at barna skal kunne få den emosjonelle tryggheten i barnehage oppstarten og i hverdagen videre.

Informant 2 beskrev også at de måtte møte og beskrive barnets følelser hvis det fikk reaksjoner og ble lei seg. I dette tenker vi at de gjennom å beskrive barnet sine følelser også hjelper det med å forstå sine egne følelser. Det handler om evnen til mentalisering, og er noe barn primært lærer i sitt første samspill. Gjennom at omsorgspersonene i barnets liv evner å møte dets emosjonelle opplevelser på en forståelsesfull måte og sette ord på det som skjer,

hjelpes barnet med å forstå egne og andres følelser. De voksne må speile barnet på dets følelser og på den måten lærer det at følelser kan snakkes om og oppfattes av andre. På denne måten lærer barnet også at gjennom å snakke om følelser med voksne som evner å tone seg inn på dem og ivareta dem på en god måte, kan følelsene det opplever bli mildere. En slik prosess ligger til grunn for utviklingen av trygge tilknytningsrelasjoner (Abrahamsen, 2015, s. 84). Abrahamsen viser også i den samme boken til Daniel Sterns uttrykk “I feel that you feel that I feel” som handler om å kunne møte barns følelser og kunne tone seg inn på dem, samtidig som man må tåle at barna har både negative og positive følelser. Dette mener Stern er helt nødvendig for en trygg tilknytningsprosess (Abrahamsen, 2015, s. 97). I empirien kommer det ikke frem bakgrunnen for at informant 2 mente at det måtte møte barnets følelsesmessige reaksjoner, men i lys av det Abrahamsen skriver kan det tenkes at dette ligger til grunn for den uttalelsen. Dette handler også om å kunne ta barns perspektiv, som vi beskriver nærmere litt senere i denne kategorien.

Videre fortalte begge informantene hvordan de er opptatt av å være sensitive overfor barnets signaler og initiativer i tilvenningsperioden, og i lys av det kan man møte på flere utfordringer i voksen-barn relasjonen. Noen barn kan være utydelige i sine signaler og når de kommuniserer og de voksne må være bevisst sine holdninger og viktigheten av emosjonell tilgjengelighet i møte med barnet. Brandtzæg (2016) skriver om hvordan mennesker noen ganger ikke forteller hva de egentlig trenger, og av og til kan man gi signaler som uttrykker noe annet enn hva man har behov for. Dette kan komme av frykten for å uttrykke seg tydelig eller gjennom å ikke oppleve rom i situasjonen for å kunne uttrykke det man føler. Det kan også være vanskelig å kjenne etter på hva man faktisk føler i situasjonen. Dette henger nøye sammen med hvorvidt de voksne er bevisst sine holdninger til barnet og hvor sensitive de er på barnets initiativ. Barn trenger å føle seg helt trygge på de voksne for å tørre å uttrykke følelser og behov på en åpen og direkte måte. Viktigheten av at de voksne ser barnet innenfra og ser bakom atferden, er helt avgjørende for at barnet skal føle seg fri nok til å kunne stole på de voksne. Bevisstheten rundt egen virksomhet for de voksne og å kunne se seg selv utenfra er dermed essensielt (Brandtzæg et al., 2016, s.37-38).

En annen sentral utfordring de ansatte møter på når det gjelder å være emosjonelt og fysisk tilgjengelig er å klare å møte alle barnas behov. Dette var noe som informantene ikke sa så mye om, men de nevnte at alle barn er forskjellige og at man må se an hvert barn. Ut fra det vil vi påpeke at det kan være utfordringer i barnehagehverdagen med å kunne møte alle barna

på en god måte. I en travel barnehagehverdag kan det oppstå flere situasjoner på en og samme tid uten andre voksne rundt. Et barn kan søke trøst og nærhet samtidig som et annet barn ønsker oppmerksomhet og anerkjennelse, og et tredje barn kan være i ferd med å dytte et annet barn. Som ansatt må du lære deg hvilke situasjoner som skal prioriteres. I tillegg er det viktig å lære barna turtaking, noe som er lettere sagt enn gjort for barna som har behov de trenger å tilfredsstille. Uansett hvor opptatt de ansatte er av å være tilgjengelige er det urealistisk å få det til hele tider (Brandtzæg et al., 2016, s. 23).

Videre kan det informantene beskriver i denne kategorien også ses i sammenheng med det Kvello beskriver om fire vesentlige dimensjoner for å skape en trygg tilknytningsstil. Å skape en trygg tilknytningsstil er det som er målet gjennom tilvenningen og videre i samspillet med barnet som begynner i barnehagen. Den første dimensjonen er mentalisering som handler om å forstå barnet og dets behov, forutsetninger og særtrekk. Det gjør at man kan tilpasse omsorgen man gir og ikke bare gi den samme omsorg til alle barna. Dette viser tydelig det informant 2 beskriver gjennom at de må lese kroppsspråk og blikk på barnet for å forstå hva det trenger. De neste tre punktene er viktige i samspillet mellom barn og omsorgsperson for å sikre at barnet utvikler trygg tilknytning og bygger på den ansattes ferdigheter i mentalisering. Dimensjon to er emosjonell tilgjengelighet som handler om å kunne leve seg inn i barnets livsverden, dele og bekrefte dets opplevelser. Denne dimensjonen tydeliggjør det vi har beskrevet i denne kategorien og det informantene sa om at de hadde fokus på å møte barnets følelser og bekrefte det gjennom å sette ord på det. Den tredje dimensjonen er sensitivitet. Det handler om at man har en varhet overfor barnet og tar utgangspunkt i barnet når man samspiller med det. Og at man ikke bli overkjørende og dominerende i samspillet. Den siste dimensjonen er trøsting av barnet. Den ansatte må tilby trøst når barnet er oppbrakt. Det er vesentlig for å skape trygg tilknytning. Samtidig må også trøsten gi barnet en lindrende funksjon for at det skal bidra til å skape en trygg tilknytning. Når barnet tar imot og søker trøst på en passende måte og i passende situasjoner er det et tegn på at det har en trygg tilknytning. Slik som informant 2 beskriver hvordan de måtte se når barnet var trygt nok til å la seg trøste (Kvello, 2010, s. 50-51). Alle disse dimensjonene og det vi over har skrevet om emosjonell tilgjengelighet henger tett sammen med å ta barns perspektiv. Det skal vi beskrive nærmere i neste underkategori.

6.1.2. Barns perspektiv

Barns perspektiv kom til uttrykk gjennom at informantene sa at de jobbet ut fra trygghetssirkelen og var opptatt av å lese barna og følge barnas initiativ, og trøste når de søkte trøst. Dette henger også nøye sammen med det som vi har beskrevet over om emosjonell tilgjengelighet, og flere av eksemplene fra empirien som er beskrevet der, kunne også kommet inn under denne underkategorien. Det er også andre eksempler i empirien som belyser barns perspektiv. Informant 2 sier for eksempel at foreldrene først og fremst var den trygge basen, men at de ansatte etter hvert kunne koble seg på når de så at barna var klare for å komme til dem, og at hvert barn har hver sin måte å bli trygg på. Informant 2 sa også om tilvenningsperioden: “Vi er ikke med ungen med mindre ungen søker oss. Vi er der verbalt, viser leker og er sammen med mor/far og barnet. Når foreldrene kan trekke seg mer unna er avhengig av når barnet virker klar, men vi kan for eksempel prøve etter hvert ved å si: ‘kan jeg være med deg ut i gangen og gå å hente flasken din?’ Og så kan vi kanskje gå ut i gangen sammen og så etterpå gå inn i rommet igjen der mor eller far er.” Det kom også frem hvilke erfaringer informant 2 hadde med den tidligere tilvenningsperioden på tre dager, uten stor aktivitet fra foreldrene, sammenlignet med fem dagers foreldreaktiv tilvenning. Informanten sa at det opplevdes nå med fem dagers tilvenning som å være på barns premisser og barns medvirkning sto høyt. Informant 2 opplevde også at det var individuelt når man ble den trygge basen for barnet, og at barn er forskjellige i forhold til nettopp dette.

Som beskrevet ovenfor vil emosjonell tilgjengelighet være avgjørende for å kunne ta barns perspektiv. Løkken beskriver som nevnt tidligere i oppgaven under fysisk og emosjonell tilgjengelighet, at emosjonelt tilgjengelige ansatte er de som leser barnets initiativ og gjennom oppmerksomhet på barnet avventer dets behov og tar ting i barnets tempo. Dette viser informantene gjennom at de sier at de ikke er med barnet uten at det søker dem og at de tar det i barnets tempo. Informantene beskriver også at de arbeidet ut fra trygghetssirkelen, som tar utgangspunkt i Bowlbys begrep om den trygge basen som barna utforsker ut fra. Denne basen må være en trygg person for barnet, derfor vil denne basen først være foreldrene, og så jobber man mot at det kan bli den ansatte i barnehagen. Dette beskrev informantene som en gradvis overgang der de fulgte barnets initiativ, og kan også sees i sammenheng med begrepet “verden i små doser” som Winnicott introduserte. Abrahamsen beskriver dette som at de voksne i barnehagen må ta overgangen fra hjemmet til barnehagen i barnas tempo, og respektere deres måte å håndtere denne overgangen på (Abrahamsen, 2013,

s. 74). Abrahamsen skriver også i sin bok tilknytningsbaserte barnehager at Sterns uttrykk om å introdusere barna for verden i små doser handler om at man må introdusere omverdenen for barna i små og passende doser som er tilpasset barnets alder og modenhet. Som omsorgsperson må man forenkle det som skjer, slik at det blir presentert på en måte som gjør at barnet kan prosessere det i eget tempo. Hun presiserer også at dette innebærer at barnas første opplevelser av å være alene må skje i nærvær av en trygg omsorgsperson (Abrahamsen, 2015, s. 138). Med barns perspektiv som utgangspunkt vil det derfor være viktig at foreldrene er med barnet i barnehagen til det er fortrolig nok overfor en ansatt til å kunne møte nye utfordringer sammen med den andre trygge basen. Vi tolker at det er dette informantene legger til grunn for det de beskriver om å følge barnas initiativ, lese barnet og la barnet søke dem. Det handler om at de tar barnets perspektiv og lar det signalisere hva det ønsker.

Dette kan videre sees i sammenheng med barns medvirkning. Informant 2 sier at tilvenningen nå er på barns premisser, og barns medvirkning spiller inn. Medvirkning står sentralt i rammeplanen for barnehagen og gjelder også i tilvenningsperioden. Når man leser barns verbale og nonverbale uttrykk og tar hensyn til deres initiativ, får barnet medvirke i det som skjer. Barns medvirkning er sentralt i arbeidet i barnehagen og er også viktig i tilvenningsperioden. Hvordan barn får medvirke avhenger av barnesynet til de voksne. Informantenes barnesyn viste seg gjennom hvordan de beskrev viktigheten av barnets eget initiativ. Barnet er medmennesker og informantene tar tilsynelatende utgangspunkt i dets behov, ønsker og forutsetninger. I tillegg blir det lagt vekt på barnets individualitet og hvordan alle barn er egne individer med ulike utgangspunkt, erfaringer og følelsesmessig kontroll. Dette viser også det informantene fortalte om at det var individuelt når barna var klar til at de tok kontakt med det og til å gå fra foreldrene og at alle barn var ulike. Informantene uttrykker en respekt for barnas grenser og var tydelig på at de så an hvert enkelt barn i forhold til når de var klar til å ta kontakt med personalet. Det viser en gjennomgående ambisjon om å gi barna oversikt og kontroll over sin egen tilstedeværelse og nærheten til barnets perspektiv er tydelig. Gjennom empirien kommer det frem hvordan de voksne aktivt jobber for å skape et reelt rom for barnas innflytelse. De er vare for barnets individuelle erfaringer, evner og perspektiver, og da er åpenheten for barnets uttrykk grunnleggende (Johansson, 2017, s.58-59).

6.1.3 Balanse mellom fanget og utforskning

Å skape en god balanse mellom trygghet på fanget til en voksen og å utforske krever ansatte som er fysisk og emosjonelt tilstede og som evner og ta barns perspektiv, slik som vi i de to underkategoriene ovenfor har beskrevet. Det som blir beskrevet i denne underkategorien bygger derfor videre på og henger sammen med det.

Informant 1 sa at de utover høsten fokuserte på å være til stede hos barna, og sakte men sikkert la mer og mer til rette for utforskning utover avdelingen og uteområdet. Informant 1 synes også det var viktig å finne en god balanse mellom å sitte på fanget og å utforske, og beskrev at noen barn av og til trengte en ekstra dytt for å utforske. Dette viser også trygghetssirkelen. Den tydeliggjør viktigheten og dynamikken mellom selvstendighet og avhengighet. Læring og forskning kan bli nærmest umulig om barnet ikke får følelsesmessig påfyll fra en trygg voksen. Tryggheten strømmer ut fra viten om at det er mulig å komme tilbake til den voksne, samtidig som barnet på en annen side trenger friheten til å utforske. Når barnet får en opplevelse av at den voksne ser, gleder seg over og forstår, føler barnet seg vel. Trygg tilknytning er avgjørende for barnets vitalitet og utvikling. Hvis barnet har en trygg og omsorgsfull voksen ved sin side, vil barnet kjenne en lyst til å starte sin egen erobring av verden (Brandtzæg, 2016, s. 19). Barnets trygghet er sårbar, og tryggheten til en voksen i barnehagen er avgjørende for å leke, utvikle vennskap og lære. Motet til å utforske kommer fra vissheten om å ha muligheten til å få nærhet og trøst. Selvstendigheten vokser frem gjennom at barnet opplever tillatelsen til å være avhengig av den voksne. Dette kan barnet oppleve gjennom erfaring over tid, hvor den voksne er tilgjengelig når det trenger det. Brandtzæg påpeker også at det er viktig at barn i ett til to års alderen ikke har noen begrensning på hvor lenge de får sitte på fanget til den voksne, og at dette er noe barnet selv må styre (Brandtzæg, et al., 2016, s. 53).

Brandtzæg peker på viktigheten av å observere barn når de utforsker. Hun forteller at gjennom å følge med på barna mens de leker, gir det dem kraft til å være nysgjerrige og leke videre. Blikket til den voksne og kommentarer til barnet viser at den voksne er tilstede og barnet kan føle seg verdifullt og sett. Videre er det gjennom denne utforskningen, med støtte fra de voksne at barnet får muligheten til å oppleve mestringsglede som gir gode erfaringer som kan føre til et ønske om å utforske videre. Når barn blir frustrert over å ikke mestre, kan

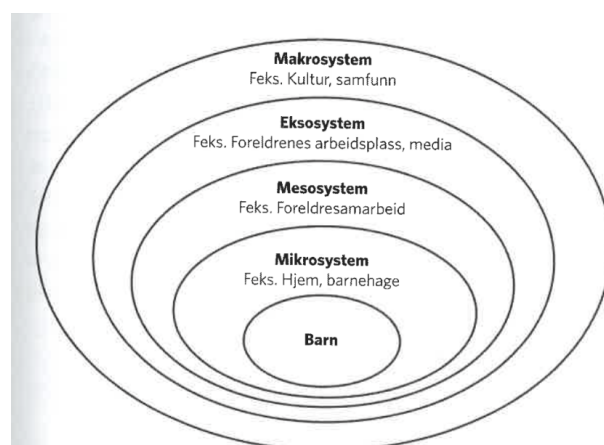
forståelsen fra de voksne være essensielt for at barnet ønsker å prøve igjen (Brandtzæg, et al., 2016, s. 26-27).

6.2 Kategori 2: Helhetlig relasjonell forståelse

6.2.1 Foreldreaktiv tilvenning

I denne kategorien kom det frem at begge informantene mente at foreldresamarbeid var en viktig del av arbeidet med å trygge barna. “Hvis vi får foreldrene trygge på oss, smitter det over på barna. Det ser vi veldig tydelig.” sa informant 1. Informant 2 sa “Når foreldrene er trygge blir barnet forttere trygt”. Informant 2 sa også at man måtte spille på lag med foreldrene. Involvering av foreldrene kom frem som essensielt i tilvenningsperioden. Informant 1 fortalte dette om fem dagers tilvenning som de bruker: “Det er tilvenning med foreldrene aktivt med, der de legger barna, gir mat og skifter på barna. Barna blir da trygge på omgivelsene og oss sammen med foreldrene”. Informant 1 fortalte videre: “Nå når det er mer tid så føler jeg foreldrene og ungene blir mer trygge på et annet vis. Tenker det er fordi de ser oss, og rutinene. I motsetning til den tradisjonelle tre dagers tilvenningen”. Informant 1 mente også at barna ble mer trygge på de ansatte fordi de hadde sett mor og far i disse omgivelsene og de var sammen med dem for å leke og utforske. Informant 2 satte lys på foreldreinvolvering og hvordan det ble opplevd i tilvenningen og resultatet etterpå: “Selv om det er travelt i starten og foreldrene er med så blir barnet mye forttere trygt ... og selv om de to ukene med foreldrene på avdelingen føler du at du er på praksis eksamen hver dag så får man en helt annen barnegruppe når foreldrene går”.

Det informantene beskriver her kan sees i sammenheng med Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Denne viser hvordan barn på ulike nivåer eller arenaer utvikler seg og hvordan disse påvirker barnas utvikling på en indirekte eller direkte måte. Vi vil i denne oppgaven ha fokus på de to innerste sirklene. Den innerste sirkelen, kalt mikrosystemer, er der barna selv er til stede. Dette kan for eksempel være hjemme og i barnehagen. Det blir beskrevet som viktig med gode

Figur 2. Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Fra “*Tilvenning og foreldresamarbeid.*” Av Drugli, M. B., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2021). Cappelen Damm akademisk. s. 17.

overganger mellom de ulike mikrosystemene barna er en del av. Videre blir de mikrosystemene som barna er en del av, forbundet gjennom mesosystemer. I dette tilfellet vil det være foreldresamarbeid. Kvaliteten på dette foreldresamarbeidet (mesosystemet) vil ha betydning for barnets tilværelse i mikrosystemene, altså i barnehagen og hjemme. Ved å skape helhet og sammenheng i barnas liv vil det ifølge modellen være viktig med sterke forbindelser og god kvalitet på foreldresamarbeidet. Modellen beskriver også hvordan det som kalles “multiple forbindelser” vil være med på å styrke forbindelsen mellom barnas mikrosystemer. Dette vil si at ved å ha foreldrene i barnehagen, vil flere enn bare barnet befinne seg i begge settingene, og dette vil være med på å styrke denne forbindelsen. Når barnet er i barnehagen sammen med foreldrene og en kontaktperson, vil det oppstå det som Bronfenbrenner kaller et tre-person-system. Her vil det være mulig for barnet å få mange positive effekter som nye sosiale erfaringer og trygghet. Men dette avhenger av foreldrenes og kontaktpersonens delaktighet. Hvis for eksempel foreldrene bare inntar en observerende rolle vil det bli mindre av disse positive effektene. Det vil derfor være viktig å legge til rette for at foreldrene skal kunne delta i denne perioden og informere dem om hvilke forventninger man har til dem i tilvenningsperioden, og hvorfor. Det vil også være viktig at foreldrene snakker positivt om barnehagen når de snakker med barna. Med dette som utgangspunkt vil derfor tilvenningsperioden, der foreldrene er til stede, være noe man bør utnytte på en best mulig måte (Drugli, 2021, s.16-18). Vi tolker det som at dette kan være en forklaring på det informantene beskriver om at når foreldrene er med i tilvenningsperioden og foreldrene blir trygge, så smitter det over på barna.

6.2.2 Forberedelser/informasjonsdeling

Å trygge foreldrene og bygge tillit til dem gjennom informasjon om hvorfor ting ble gjort slik som det ble gjort, ble nevnt av begge informantene som en viktig del av tilvenningsfasen. Informant 1 sa “Vi starter med masse informasjon til foreldrene, hva vi gjør, hvem vi er og hvem jeg er, hvordan er dagen her. Trygger dem på alle de tingene. Vi deler ut kontaktinformasjon, slik at de får trygghet på at de kan ringe når de vil. Alt dette gjør vi for at foreldrene skal kunne se hva de sender barna til hver dag”. Informant 2 sa at “Jeg tenker det mest sentrale er foreldresamarbeid. Å bygge tillit til foreldrene slik at de vet hvorfor vi gjør som vi gjør”. Foreldresamarbeid i tilvenningsfasen handler om et samspill med foreldrene.

I begge barnehagene hadde de besøksdag. Informant 2 sa at foreldrene og barna da fikk se hvilken avdeling de skulle være på og møte de ansatte som skulle jobbe der. De sendte også med hjem et skriv med bilder av alle ansatte slik at foreldrene kunne snakke med barnet om barnehagen og de ansatte hjemme i løpet av sommeren. I denne barnehagen hadde de også et samarbeid med foreldrene i form av at alle foreldrene lagde en perm med bilder av familien, venner, huset osv. Denne permen hadde barnet med seg i barnehagen slik at de ansatte kunne se i den sammen med barnet. Dette tenker vi er med på å skape en kontinuitet mellom barnehagen og hjemmet. Dette beskrev også informant 2 gjennom dette utdraget: “Vi bruker også bilder av familien til å lage hus på plakater til hvert barn. Alle barna har et hus med bilde av alle de bor sammen med”. Informant 1 sa også at de hadde startet med å levere ut et skriv hver måned til foreldrene der de tok opp et tema hver måned. Der delte de tanker og tips for at foreldrene skulle få innblikk i hvordan de tenkte, og de delte tips til foreldrene som de kunne bruke hjemme.

Når et barn begynner i barnehagen er det viktig at foreldrene får god informasjon om barnehagen og tilvenningsperioden. Dette er for at foreldrene skal bli trygge på barnehagen og de ansatte og for å gi foreldrene informasjon om hva som forventes av dem i denne perioden. (Drugli, 2021, s. 84). Det er vanlig å sende ut informasjon om barnehagen og de ansatte, gjerne med bilder. Dette beskrev informant 2 at de gjorde. Skriftlig informasjon kan fort misforstås. Det vil derfor være viktig å evaluere denne informasjonen og eventuelt spørre foreldrene om det var noe de savnet. Besøk i barnehagen og foreldresamtaler vil også være en viktig arena for å gi foreldrene informasjon. Drugli skriver at det ikke er godt nok med bare skriftlig informasjon fordi foreldrene fort kan glemme det som ble utlevert på forhånd, og at en derfor også må gi noe informasjon om igjen når barnet starter i barnehagen (Drugli, 2021, s. 85).

Informantene var opptatt av et kontinuerlig samarbeid mellom barnehage og hjem. De opplevde at foreldrene ble tryggere gjennom å få tildelt godt med informasjon før, under og etter tilvenningsperioden. Glaser mener at et tett og kontinuerlig samarbeid med foreldre er viktig. For små barn vil barnehage og hjem sammen utgjøre helheten av deres liv, og barnet er derfor avhengig av jevnlig kontakt mellom foreldre og de ansatte. Et godt samarbeid vil føre til god trivsel og læring for barnet (Glaser, 2018, s.19-20). Det vil også være viktig med god informasjonsdeling for å skape tillit mellom barnehagen og foreldrene (Drugli, 2021, s. 58-59). Dette kan igjen sees i sammenheng med Bronfenbrenners utviklingsøkologiske

modell hvor foreldrenes deltakelse og positive holdning overfor barnehagen vil ha innvirkning på barnets trivsel i mikrosystemet (barnehagen). Informant 2 beskrev hvordan de samarbeidet med foreldrene om perm og hus med bilder av familien. Informant 1 sa at de delte faglig informasjon med foreldrene om ulike temaer med tips til hvordan de kunne gjøre dette også hjemme. Det er også med på å skape “multiple forbindelser” for barnet, altså flere forbindelser mellom barnehagen og hjemmet.

Informant 2 satte også søkelys på hvordan foreldresamarbeid er sentralt for å få viktig informasjon om barnet. “Vi har et barn nå som ikke gråter når det blir lei seg eller får vondt, men det blir bare stille. Det er ikke sikkert vi hadde visst dette om ikke foreldrene hadde sagt noe når barnet begynte i barnehagen. Da hadde vi nok lettere tenkt at det er stille så da er alt bra. Derfor er tett dialog med foreldrene om hvordan de reagerer i ulike settinger, og hva som er normalt for deres barn veldig viktig”. Når man skal bli kjent med et barn vil informasjon om barnet fra foreldrene være viktig. Det viser seg i det som informant 2 beskriver ovenfor. Denne informasjonen bør man innhente enten i form av et spørreskjema eller i samtale med foreldrene før barnet begynner. Slike oppstartssamtaler beskrev begge informantene at de hadde. I den slags samtaler kan man få nødvendig informasjon som man bevisst må tilrettelegge for, på best mulig måte. En slik samtale vil også være en god mulighet til å få avdekket ulike oppfatninger og meninger man kan ha omkring temaer som mat, søvn, klær og andre ting. For eksempel kan foreldrene ha en forventning om og at man skal se barnet deres på en spesiell måte, men de glemmer å se at i barnehagen er barnet deres en del av en gruppe. Da vil en samtale rundt dette være viktig for å avklare forventninger. Gode samtaler vil også være med på å skape kontinuitet, som beskrevet ovenfor, mellom barnehagen og hjemmet. Noen foreldre kan også ha en tanke om at de ikke er så viktige for barna i tilvenningsfasen, samtidig som de ansatte ser verdien av at foreldrene er til stede selv om det tilsynelatende går bra (Drugli, 2021, s. 86-87). Det vil være viktig for å skape et godt foreldresamarbeid at man myndiggjør foreldrene og verdsetter deres verdi og kunnskaper om barnet. Dette ser vi også eksempler på i empirien, der informant 1 beskrev at noen foreldre etter noen dager kunne tenke at de bare kunne gå fordi det gikk så bra, men at de som personal tenkte at det ikke var tilfellet (Drugli, 2021, s. 57). Godt foreldresamarbeid vil derfor ha en stor innvirkning på barnets oppstart i barnehagen. Dette krever kommunikasjon og informasjonsdeling mellom ansatte og foreldrene. Det krever også ansatte som arbeider for økt kunnskap og som sammen setter rammer for hvordan de vil gjøre ting i oppstarten, for at barna og foreldrene skal

oppleve en trygg tilvenningsperiode. Slike pedagogiske forhold skal vi nå se nærmere på i den siste kategorien.

6.3 Kategori 3: Pedagogiske forhold

6.3.1 Faglige og praktiske rammer

Begge informantene sa at de brukte observasjoner fra avdelingen og satte sammen med teori som utgangspunkt for samtaler på avdelingsmøter. Informant 2 sa: “Vi bruker samspillsobservasjoner fra avdelingen, alle medarbeiderne observerer og så samtaler vi rundt det. Så har jeg et ansvar for å bringe inn teorien. Hva sier teorien? hvorfor burde vi gjøre sånn og sånn?” Informant 1 sa at de brukte sovetiden til barna til hverdagslige samtaler om barna: “Da snakker vi for eksempel om hvordan var dagen hans, hvordan gjør vi det, hva tenker du er best å gjøre nå osv...” og “dette synes jeg er veldig greit for å bli godt kjent med barna og deres behov”. Informant 1 beskriver også: “Vi skal jobbe systematisk med observasjoner på hverandres avdelinger. Da skal jeg for eksempel observere på en annen avdeling og se på samspillet. Jeg skal sitte på hendene og notere etterpå, så skal jeg være med på deres avdelingsmøte og lese opp det jeg så. Samspillet med barn vokse er fokuset. Bevisstheten løftes og jeg synes dette er veldig bra. Håper å komme i gang igjen med det.” Denne informanten sa også: “Jeg liker veldig godt å bli observert. Jeg mener at, eller jeg synes tilbakemeldingskulturen kunne blitt bedre, og å kunne spør hvorfor gjør dere sånn? Og å kunne samtale om det man gjør. Jeg tror det er viktig å kunne stille spørsmål til hverandre og også være gode til å ta det imot. Det var bare et spørsmål, det var ikke for at du hadde gjort noe feil eller noe sånn. Jeg stiller bare et spørsmål fordi hun kanskje har tenkt på noe som jeg ikke har tenkt på. Ikke for å ta noen. Derfor synes jeg disse observasjonene er veldig bra.”

Drugli mener at alle som arbeider med barn bør ha felles oppdatert kunnskap om tilvenning og barns behov. Barnehageansatte bør ta seg tid til å reflektere sammen over hva som er en god tilvenning for barna, og hvorfor. Det finnes mange ulike meninger om dette på en avdeling og det er viktig å løfte disse frem i personalgruppen. De ansatte bør også ha en god plan for tilvenningen (Drugli, 2021, s. 81).

Informant 1 beskriver hvordan de i barnehagen bruker observasjoner fra avdelingen som utgangspunkt for diskusjon og læring. Refleksjon rundt observasjoner henger nøye sammen

med det Abrahamsen skriver, med utgangspunkt i Wilfred Bions mening, om betydningen av læring av erfaring. Her menes ikke det man i dagligtalen snakker om at det har vi gjort før og lær sånn og sånn av, men det handler om en læringsprosess som omfatter både tanker og følelser (Abrahamsen, 2015, s. 112). Abrahamsen trekker også frem at det er forskjell på å lære om noe og å lære av noe. Når man lærer av noe er det læring som skaper engasjement hos personalet som gjør at man reflekterer over hvorfor man gjør som man gjør. Hun skriver også at å lære om noe er en intellektuell aktivitet, mens det å lære av noe gir kunnskap som stimulerer både det intellektuelle og det følelsesmessige. Dette gir en mer følelsesmessig dybde i kunnskapen. Observasjoner er eksempler på å lære av noe, hvis man bruker dem som utgangspunkt for refleksjon og økt bevissthet. Hun beskriver også at samspillsobservasjoner viser om det er sammenheng mellom teori og praksis, altså om det er sammenheng mellom det man selv mener at man gjør, og det man faktisk gjør i samspill med barna. Derfor vil observasjoner være viktige som utgangspunkt for å skape refleksjon i personalet, og gjennom drøfting skape kunnskap om viktige tema. Man må derfor også bli observert i daglige situasjoner å tåle og bli konfrontert med det som kommer frem i observasjonen. Dette kan være noe ansatte helst vil unngå, men slik som informant 1 sier så gjør man det for å få økt bevissthet rundt det man gjør. Dette skriver også Abrahamsen tydelig at man må få frem i personalet og at man ved ansettelser bør informere om (Abrahamsen, 2015, s. 109-110).

Informant 2 sa at de brukte vikar i to uker til de praktiske oppgavene, slik at de kunne være til stede og være på gulvet med barna. Brandtzæg mener det er viktig å sette av god tid til å være med barna i tilvenningsfasen (Brandtzæg, et al., 2016, s.106), og gjennom å velge bort møter og praktiske oppgaver ble det frigjort mer tid til å være til stede.

6.3.2 Bruk av primærkontakt

I begge barnehagene hadde de primærkontakter/kontaktpersoner, men begge informantene beskrev at det var mulighet for å bytte på disse underveis hvis barnet hadde bedre kjemi med en annen voksen. Informant 2 sa: “Vi prøver å sette opp en primærkontakt som har ansvar for barnet. Av og til bommer vi på kjemien og barnet kan da av og til velger en annen enn den som er primærkontakten. Det aller viktigste er at barna har en de er trygge på og hvis de har et godt samspill med en fagarbeider, så trenger ikke jeg som pedagogisk leder å bryte inn”. Informant 1 sa: “Etter hvert kan vi endre litt på det, og hvis for eksempel et barn og en ansatt får veldig god kontakt, så skyter ikke jeg inn og for eksempel tar imot det barnet når det

kommer hvis det går greit at den andre ansatte gjør det. Men primærkontaktene er også litt for at de jeg er primærkontakt for, har jeg et ansvar for at blir sett, hørt, får klem og kontakt og ikke blir glemt i løpet av hver dag. På den måten sikrer vi at alle får den kontakten i løpet av dagen. Men det vanner seg litt ut etter hvert etter kjemi, men det er fremdeles primærkontakten sitt ansvar å passe på at alle barna blir sett gjennom dagen”.

Å ha en person som kjenner barnet og dets individuelle behov vil være en trygghet for barnet (Abrahamsen, 2015, s. 156). Fra første dagen når et barn skal begynne i barnehagen er det derfor mer forutsigbart for både barnet og de voksne at en bestemt voksen blir kontaktpersonen de skal forholde seg til, og som tar imot og blir kjent med barnet fra første dagen. Etter hvert bør man introdusere enda en voksen til barnet, slik at det etter hvert har to voksne tilstede. Dette er for å gjøre barnet mindre sårbart ved fravær (Brandtzæg, et al., 2016, s. 101). Dette samstemmer med det Drugli skriver om at barn som begynner i barnehagen bør ha en primær og en sekundær kontaktperson. Hun skriver også at man noen ganger kan oppleve at et barn søker mer til en annen person enn den som er kontaktperson og at det i slike tilfeller bør være åpent for å kunne bytte på kontaktpersonen for barnet (Drugli, 2021 s. 83-84). Gjennom informantenes uttalelser om at de var åpne for å endre kontaktperson hvis et barn fikk en bedre kontakt med en annen voksen, kan det være at de tenker på det Abrahamsen skriver i sin bok om at det er viktig å skille mellom primærkontakt/kontaktperson og tilknytningsperson. Dette fordi utviklingen av et tilknytningsforhold bygges opp over tid. Det skjer ved hjelp av tilknytningsmønstre og bygges ved hjelp av emosjonelle bånd som skapes mellom den voksne og barnet. Dette betyr at en kontaktperson kan bli en tilknytningsperson, men det er ikke en selvfølge og barnet kan velge en annen voksen som tilknytningsperson. Man kan ikke dele ut en tilknytningsperson til et barn, denne relasjonen må skapes over tid. Det er gjennom en tilknytningsprosess preget av tillit, tilgjengelighet og lignende, slik som beskrevet under kategori 1, at barnet skaper den “andre trygge basen” (Abrahamsen, 2015, s. 155-156).

Broberg skriver at barn som oftest har mellom en og fem tilknytningspersoner. Dette er viktig for pedagoger i barnehagen å ha kunnskap om, fordi man på grunn av dette kan regne med at det enkelte barnet skaper en tilknytningsrelasjon til høyst en av pedagogene. samtidig er det også viktig av barnet føler seg trygg nok til å rette tilknytningsatferd også mot noen av de andre voksne. Dette må barnehagen legge til rette for. Broberg stiller spørsmål som: Arbeider barnehagen på en måte som ivaretar og bygger på barns behov for nære følelsesmessige

relasjoner, eller er det slik at her er alle like viktige eller uviktige for alle barn? (Broberg, 2014, s. 65). Dette er spørsmål som man bør samtale om i kollegiet og få frem de ulike tankene om, som beskrevet ovenfor angående deling av faglighet med de ansatte, for så å finne en god måte å løse det på som er til det beste for barnet.

Det finnes også utfordringer med primærkontakt ordningen. En utfordring kan være at det å ha “mine barn” som man har ekstra ansvar for kan komme i veien for å se og bli kjent med alle barn hvis man har fokuset rettet på enkeltbarnet fremfor gruppen. Men måten informant 1 beskrev bruken av kontaktpersoner på var det for å sikre at alle barna blir sett av en voksen, og ikke nødvendigvis av alle de voksne. Med det som utgangspunkt kan man også diskutere om det er mulig for en person å ta alle barnas perspektiv på en god nok måte, mulig for å ha like god kontakt med hvert enkelt barn, og ønske om å se alle barna kan overskygge det enkelte barnets behov for å bli ivaretatt og oppleve trygghet. Med tanke på dette vil det kanskje være positivt for enkeltbarnet og ha en voksen som kjenner det godt, ser det og møter det på den måten det trenger, i stedet for å ha flere voksne som ikke forstår dets intensjon, uttrykk eller individuelle behov på en god nok måte (Abrahamsen, 2015, s. 156-157). Dette er derfor noe som personalet må samtale om for å øke bevisstheten og finne gode løsninger som passer på deres avdeling.

7. Oppsummering

Problemstillingen vår var: **“Hva beskriver pedagogiske ledere som sentralt for at alle barn skal oppleve en trygg tilvenning på småbarnsavdeling?”**. Vi har i første del av oppgaven trukket frem relevant teori for oppgaven. Videre har vi beskrevet gjennom metoddelen hvordan vi har gått frem i arbeidet med å innhente informasjon. I denne delen har vi også beskrevet feilkilder og andre momenter som kan ha innvirkning på arbeidet med oppgaven. I siste del av oppgaven har vi beskrevet analysen av empirien. Til slutt har vi trukket frem og belyst de ulike kategoriene vi kom frem til i analysen, med utgangspunkt i eksempler fra empirien som vi har sett i sammenheng med teorien, for slik å kunne se resultatene i denne oppgaven i en større sammenheng.

Vi fant ut at informantene ser ganske likt på hva de tenker er det viktigste i tilvenningsfasen. Begge informantene beskrev at et av de viktigste momentene i en trygg tilvenning er foreldresamarbeid. Dette beskriver de som sentralt fordi man gjennom å få trygge foreldre

også gjør det lettere for barna å bli trygge. De beskriver også begge at det å se barnet, dets intensjon og å følge dets initiativ er viktig i tilnærmingen til barnet når man skal bli kjent med det. Vi har også sett på ulike strukturelle rammer og pedagogens rolle i denne perioden, og hvordan de jobber på avdelingen for å sikre god kvalitet og å øke kunnskap hos personalet om tilvenningsperioden.

Vi har gjennom dette arbeidet fått en større innsikt i de sentrale delene av tilvenningsperioden fra informanter som jobber i barnehagen. Gjennom arbeidet med teorien og å se den i sammenheng med empirien har vi fått mer kunnskap om tilvenning og hva som spiller inn av ytre faktorer, og hvordan man bør møte barn og foreldre i denne perioden, for at barna skal få en så god start som mulig i barnehagen. Det har også dukket opp nye spørsmål underveis i arbeidet som vi kunne tenkt oss og sett nærmere på, men som vi dessverre ikke har kunnet gå inn på i denne oppgaven. For eksempel hadde det vært interessant å sett på forskjeller på fem dagers tilvenning og den tradisjonelle tre dagers tilvenningen. Det informantene beskrev om å finne balansen mellom fanget og utforsking hadde også vært interessant å se nærmere på. Det å observere og bli observert på avdeling synes vi også var interessant og kunne gjerne tatt et dypdykk inn i bruken av slike observasjoner til drøfting og kunnskap i ettertid.

8. Litteraturliste

Artikler:

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Barnehagens verdigrunnlag*.

Statistisk sentralbyrå. (2021, 2. mars). *Hovedtall barnehager*.

<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>.

Bøker:

Abrahamsen, G., (2013). En god start i barnehagen - toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige. I Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (Red.), *Småbarnspedagogikk* (2.utg. s. 69-83). Cappelen Damm akademisk.

Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Universitetsforlaget.

Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad G. (2016). *Se barnet innenfra*. Kommuneforlaget.

Broberg, M., Hagstöm, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen*. Cappelen Damm akademisk.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2018). *Forskningsmetode for lærerutdanningene* (2. utg.). Abstrakt forlag AS.

Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.

Drugli, M. B., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2021). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Cappelen Damm akademisk.

Drugli, M. B. & Onsøien, R. (2010). *Vanskelige foreldresamtaler*. Cappelen Damm akademisk.

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Johansson, E. (2017). *Små barns læring*. Gyldendal akademisk.

Kvello, Ø. (2010). *Barn i utvikling. Barnas barnehage 2*. Gyldendal akademisk.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2017). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4.utg.). Universitetsforlaget.

Storø, J. (2021). *Du må skrive!*. Universitetsforlaget.

Illustrasjon:

Figur 1:

Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell. (1999). *Trygghets sirkelen*. Barnehage.no.

<https://www.barnehage.no/kronikk-laeringsverkstedet-meninger/trygghets-sirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/116255>

Figur 2:

Drugli, M. B., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2021). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Cappelen Damm akademisk. s. 17.

9. Vedlegg

Vedlegg 1

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosessen rundt intervjuet og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 04.01.2022

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

(Original til studenten- som tar vare på den, kopi av alle tre sidene gis til prosjektdeltakeren.

Vedlegg 2

Intervjuguide:

1. Bakgrunn:

- Fortell litt om deg selv
  - Alder?
  - Utdanning?
- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
  - Samme barnehage? eller ulike?
- Hvor lenge som pedagogisk leder?
  - Alene og/eller sammen med andre?
  - Hvilke avdeling(er)?

2. Tilknytning:

- Hva legger du i begrepet trygg tilknytning?
- Hva tenker du er sentralt for at alle barn skal oppleve trygg tilknytning?
- Hva tenker du regnes som “oppstartsfasen” med tanke på trygg tilknytning?
  - Stikkord for mulige oppfølgingsspørsmål:
    - Kan du gi noen eksempler...?
    - Hvordan opplever du...?

3. Strategi:

- Har dere noen strategi eller fremgangsmåte i arbeidet med trygg tilknytning i barnehagen?
- Kan du gi noen konkrete eksempler på hva dere gjør på avdelingen i oppstarten av nytt barnehageår? Med tanke på trygg tilknytning...

4. Den pedagogiske lederen sin rolle

- Hva tenker du er din viktigste rolle som pedagogisk leder i arbeidet med trygg tilknytning i oppstartsfasen på din avdeling?
- Hvor mye samtaler dere om trygg tilknytning i oppstartsfasen i personalgruppen?
- Hva gjør du som pedagogisk leder for å veilede personalet i forhold til trygg tilknytning?
- Oppfølgingsspørsmål?
  - Har dere primærkontakter? Muligheter for å endre underveis?
  - Hvilke tanker har du rundt begrepet tilknytningshierarki? Merker du noe til det på avdelingen din?

5. Avsluttende spørsmål

- Er det noe annet du har tenkt på under intervjuet som er viktig og som du ønsker å legge til?
- Er det noe annet du synes er viktig å få frem i forhold til tilvenning i barnehagen?
- Du sa tidligere noe om....